

פרשת "שמות"

בסוף הפרשה אנו עדים למפגש טעון מאוד בין משה ואהרן ובין שוטרי בני ישראל "וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם יָרָא ה' עֲלֵיכֶם וַיִּשְׁפֹּט אֲשֶׁר הִבְאֵשְׁתֶּם אֶת-רֵיחֲנוּ בְּעֵינֵי פִרְעֹה וּבְעֵינֵי עֶבְדֵיךָ לְתֵת-חֶרֶב בְּיָדְךָ לְהַרְגֵנוּ". השוטרים לא משתפים פעולה עם משה, הזקנים נעלמו והלכו להם אט אט איש איש לביתו, ונותרו משה ואהרן לבדם במשימה הכבדה והגדולה לקראת הגאולה, ואדרבא, השוטרים שנשארו כנועים בלי כל מרץ לשינוי המצב, רוחם בשפלות גמורה ועוד הם מאשימים את משה ואהרן בהחמרת המצב בכך שכעת הם נתנו סיבה להרוג בבני ישראל. אין בכוח השוטרים יכולת להרים את הראש ולזעוק. אפשר אולי לומר לזכות השוטרים שהסיכוי להיגאל היה נמוך לעומת הסיכון הטמון בכך.

כנגד כל הסיכויים

במקרה אחר אנו פוגשים את מרדכי היהודי "ומרדכי יָדַע אֶת-כָּל-אֲשֶׁר נַעֲשָׂה " – נמכרו היהודים להרג ואובדן. מה הסיכוי ומה הסיכון? מרדכי היהודי לוקח סיכון ויוצא ברחוב העיר וצועק וזועק... הפגנת יחיד. אסתר שולחת בגדים "לְהַלְבִּישׁ אֶת-מְרַדְּכִי" ומרדכי לא קיבלם, ואדרבא, מרדכי נסער ומסעיר את הרחוב היהודי, ולא נרתע, אלא יוצא חוצץ במרי ובהפגנות, בשביתת רעב המונית ובכינוסים גדולים. לכאורה, דברים אלו לא ישפיעו על הדרג המדיני – אחשוורוש והמן, אבל מרדכי היהודי בשלו, להעיר את כל שושן ואת כל יהודיה על מנת לתת על ליבם בסבל שהם סובלים.

הפגנות בימי התלמוד

הגמרא בתענית מלמדת אותנו על כוחה של ההפגנה "פעם אחת נגזרה גזירה על ישראל שלא יעסקו בתורה ושלא ימולו את בניהם ושיחללו שבתות. מה עשה יהודה בן שמוע וחביריו? הלכו ונטלו עצה ממטרוניתא אחת שכל גדולי רומי מצויין אצלה. אמרה להם עמדו והפגינו בלילה. הלכו והפגינו בלילה. אמרו אי שמים?! לא אחים אנחנו?! לא בני אב אחד אנחנו?! לא בני אם אחת אנחנו?! מה נשתנינו מכל אומה ולשון שאתם גוזרין עלינו גזירות רעות?! ובטלום. ואותו היום עשאוהו יום טוב." ("י"ח ע"א): ומסביר התוספות שצעקותם והפגנתם הייתה בשני אופנים אחד כלפי שמים שבשמים, והפגנה נוספת כלפי השלטונות ובה הם קראו לאחוות העמים ולשורש הלאומים "לא אחים אנחנו?!". ומחמת קוצר היריעה לא אאריך במובאות, אלא מחובתנו לזעוק ולצעוק, להאיר ולהעיר, לא לשבת דומם ולקבל את המצב אלא אדרבא, לנהוג כמו מרדכי היהודי וכיהודה בן שמוע, לצאת ולהפגין. (כיום המילה הפגנה מקבלת משמעות שונה אך מדברי רבותינו "הפגינו" פרש"י לשון שוועה, שתרגמו "פגינה"). הפגנה הן כנגד בשר ודם שמוכח הדבר שיש כאב וצער ושהדבר בלתי נסבל וכו', והן הרמת קול וזעקה לבורא עולם: "וַיִּנְאֲחוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל מִן-הָעֶבְדָּה וַיִּזְעְקוּ וַתַּעַל שְׁנֵעֲתָם אֶל-הָאֱלֹקִים מִן-הָעֶבְדָּה, וַיִּשְׁמַע אֱלֹקִים אֶת-נַאֲקָתָם וַיִּזְכֹּר אֱלֹקִים... וַיַּדַּע אֱלֹקִים"

הכוח שבפה

הנביא קורא לעם ישאל ואומר "אֶל-תִּירָאֵי תוֹלַעַת יַעֲקֹב" עם ישראל מכונה "תוֹלַעַת" מה תולעת אין כוחה אלא בפייה, כך עם ישראל כוחו בפי - "הקל קול יַעֲקֹב" ופיו של עם ישראל הוא כוח התפילה – הזעקה, ומחובתנו הן כציבור והן כיחיד להתריע ולהריע על המצוקות והצרות, לא להיות אדישים המקבלים את הגזרות. "וְלִשְׁוֹן כֶּכָּה תִשָּׁבֵר נְרָם" ודרשו רבותינו לשון רכה של תינוקות של בית רבן (תשב"ר) גזרות רעות מבטלין (גר"ם). בימים אלו נישא תפילה וזעקה לאבינו שבשמים שיצא להצילנו מיד אויבינו ומיד אנשי החמס המבקשים רעתנו, ויעזרנו על דבר כבוד שמו, וישמור את חיילנו ואת אחינו היושבים בדרום מכל צרה וצוקה וישיב את כל חיילנו ואת כל השבויים לביתם ברינה וצהלה ושמחת עולם על ראשם. "בְּאֱלֹקִים נַעֲשֶׂה-חַיִּל וְהוּא יְבוֹס צְרִינוּ" אמן.

בברכת שבת שלום
הרב יעקב ציקוטאי

לשאלות, בירורים ובדיקות הלכתיות,
ייעוץ ואוזן קשבת ניתן ליצור קשר
052-4459760